

สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม
แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ
Conditions, Problems and Effectiveness of Academic Affairs
Administration of Phrapariyattidhamma Schools in General Education
Division Group 8 under the National Office of Buddhism.

พระภัทรพงศ์ ธรรมทีโป (วงศ์ศรีลา)¹
ศิกานต์ เพียรธัญญกรณ์²
ชรินดา พิมพ์บุตร³

บทคัดย่อ

การวิจัยในครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษา สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 สังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ ผู้บริหาร ครู ครูพระ ของกลุ่มโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ปีการศึกษา 2560 จำนวน 217 คน ได้มาโดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นแบบใช้สัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling) ผู้บริหาร 40 คน ครู 103 คน ครูพระ 74 รูป

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามประมาณค่า 3 ด้านคือ ด้านที่ 1 สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 มีค่าความเชื่อมั่น 0.965 ด้านที่ 2 ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 มีค่าความเชื่อมั่น 0.980 ด้านที่ 3 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 มีค่าความเชื่อมั่น 0.976 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานทดสอบสมมติฐานโดยใช้การวิเคราะห์ t-test, F-test (One-way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. สภาพ และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ครูพระ อยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง
2. สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ครูพระ ไม่แตกต่างกัน
3. สภาพ และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 โดยรวมตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ครูพระ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน ไม่แตกต่างกัน ส่วนปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยโรงเรียนขนาดเล็กมีความเห็นมากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง
4. สภาพ ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 โดยรวมและรายด้านทุกด้าน ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ครูพระ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่แตกต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ไม่แตกต่างกัน
5. การวิจัยครั้งนี้ได้นำเสนอแนวทางในการยกระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนทั้ง 9 ด้านไว้ด้วย

คำสำคัญ: สภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ

¹ นักศึกษาคณะครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

² รองศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรครุศาสตร์มหาบัณฑิต และหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

³ ดร., ผู้อำนวยการ ชำนาญการพิเศษ โรงเรียนปลวกธาตุโสภณวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2

ABSTRACT

The purposes of this research aimed to examine conditions, problems and effectiveness of school academic affairs administration of Phrapariyattidhamma Schools, General Education Division, Group 8 under the National Office of Buddhism. The samples, obtained through Proportional Stratified Random Sampling technique, were 40 administrators, 103 teachers, and 74 monk teachers, yielding a total of 217 participants in the academic year 2017. The research instrument for data collection was a rating scale questionnaire containing three aspects: conditions, problems, and effectiveness of school academic affairs administration with the reliability values ranging 0.965, 0.980, and 0.976 respectively. The statistics employed were percentage, mean and standard deviation. The hypothesis testing was done through t- test and F - test (One - Way ANOVA).

The findings were as follows:

1. The conditions and effectiveness of school academic affairs administration of Phrapariyattidhamma Schools, General Education Division, Group 8 under the National Office of Buddhism, as perceived by participants were at a high level, whereas the problems were at a moderate level.
2. The conditions, problems and effectiveness of school academic affairs administration, as perceived by participants showed no difference.
3. Conditions and effectiveness of school academic affairs administrations perceived by participants from different school sizes, were not different. The problems were different at a statistical significance of .01 level in overall and each aspect. Participants from small schools perceived the said variables at a higher level than ones from medium schools.
4. The conditions and problems of school academic affairs administration as perceived by participants working in schools from different provinces were different at the.01 level of statistical significance in overall and each aspect, whereas the effectiveness was not different.
5. The guidelines, covered nine aspects for upgrading school academic affairs administration, were proposed.

Keywords: Conditions, Problems and Effectiveness of Academic Affairs Administration

บทนำ

ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กำหนดให้ สังคมมีหน้าที่และมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา โดยให้สถาบันศาสนาเป็น ศูนย์การเรียนรู้และกำหนดไว้ด้วยว่าการ จัดการศึกษาที่มีทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งต้องเน้นความสำคัญทั้ง ความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษา (กระทรวง ศึกษาธิการ,พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542: 4) ในขณะที่สังคมไทยมีวัดในทางพระพุทธศาสนา ซึ่งมี บทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อวิถีชีวิตของคนไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน วัดสามารถจัดการศึกษาตามแนวสาภคผลผสมผสาน กับการศึกษาตามแนวตั้งเดิมในพระพุทธศาสนาได้เป็นอย่างดี ดังเช่นการจัดการศึกษาในรูปแบบของโรงเรียนพระ ปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ที่ทำหน้าที่จัดการศึกษาสำหรับพระภิกษุสามเณรในวัดทั่วประเทศมีโรงเรียนชนิดนี้ มากกว่า 409 แห่ง ทำหน้าที่อบรมสั่งสอนพระภิกษุสามเณร ด้านวิชาการทางโลกควบคู่ไปกับการพัฒนาด้าน คุณธรรม จริยธรรม แม้จะดำเนินงานจนประสบความสำเร็จในหลาย ๆ ด้าน แต่ก็ยังพบปัญหาและอุปสรรคในการ ดำเนินงานอย่างมากมาย โดยภายใต้การสังกัดสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ

จากสภาพการณ์ที่เป็นอยู่ของการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 มีประเด็นที่ ต้องได้รับการพัฒนาที่สำคัญอยู่หลายประเด็น ไม่ว่าจะจะเป็นในด้านคุณภาพและมาตรฐานในการ จัดการศึกษา ในปัจจุบันของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ยังไม่เป็นที่ยอมรับจาก สังคมในวงกว้างความไม่ชัดเจน ในอัตลักษณ์ของการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทที่ควรจะเป็นอย่างแท้จริงประสิทธิภาพของระบบการ ดำเนินการด้านการบริหาร จัดการและการจัดการศึกษา ที่ยังไม่มีทิศทางพัฒนาและขาดความชัดเจนในการสร้าง เอกภาพการบริหารให้กับกลุ่มโรงเรียน และสำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัด นอกจากนั้นยังพบว่า การสร้าง พันธสัญญาการดำเนินงาน และการจัดการศึกษาเพื่อการสร้างศาสนทายาทที่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ยังไม่ได้มีการ กำหนดให้ มีขึ้นอย่างเป็นทางการมากนัก จะมีเพียงการดำเนินงานตามกรอบแนวปฏิบัติของสำนักงาน พระพุทธศาสนาแห่งชาติเป็นสำคัญ อีกทั้งโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ไม่มียุทธศาสตร์การพัฒนาที่ เด่นชัดพอ ที่จะเป็แนวทางของการจัดการศึกษาในบริบทพื้นที่นั้น ๆ เพื่อสร้างศาสนทายาท และดำเนินการเผยแผ่ พระพุทธศาสนาแก่ชุมชนในพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นผู้วิจัยนั้นเป็นนักศึกษาปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษาและเป็นพระสงฆ์ในพระพุทธศาสนา และเป็นผู้มีส่วนในการรับผิดชอบต่อการบริหารกิจการคณะสงฆ์ ในฝ่ายสนศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษา สภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 เพื่อนำมา พัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ให้มีประสิทธิภาพที่ดียิ่งขึ้นต่อไป

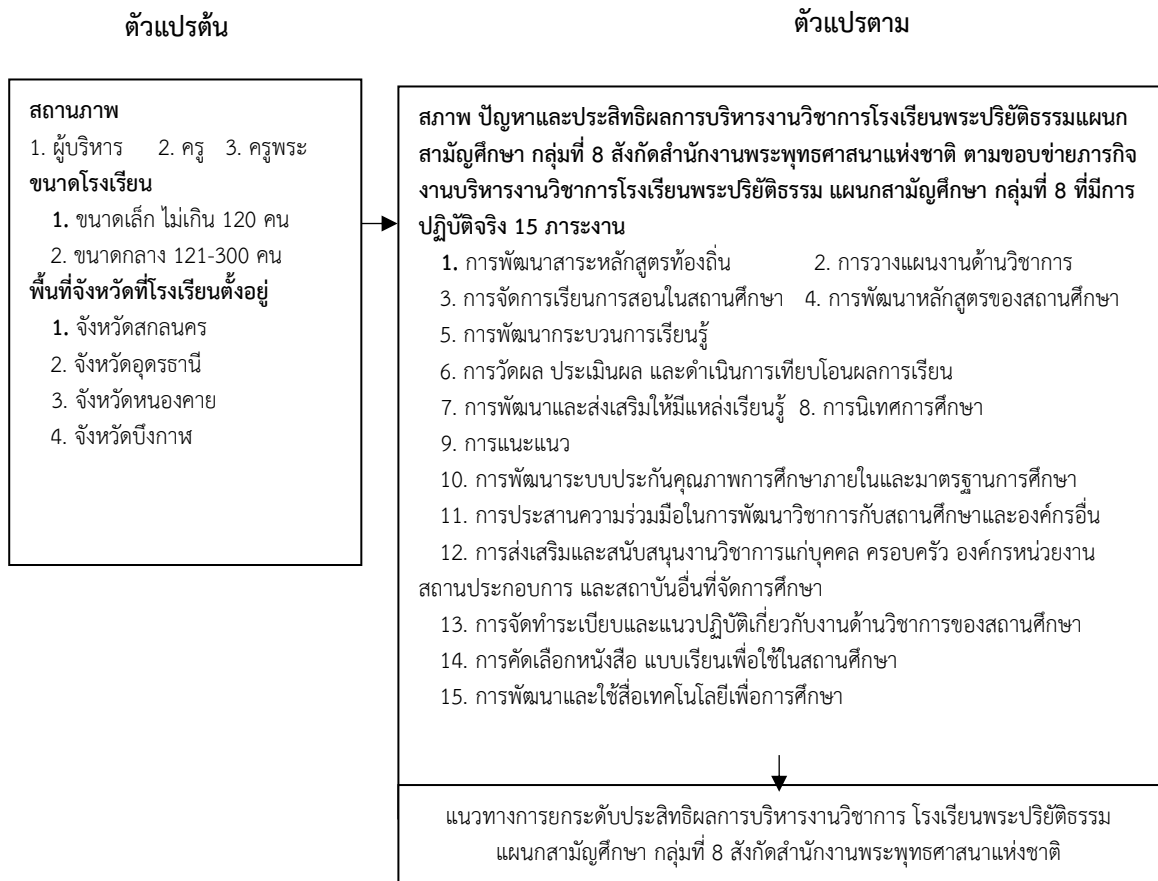
คำถามการวิจัย

1. สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหาร ครู ครูพระ อยู่ในระดับใด
2. สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ครูพระ มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
3. สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นผู้บริหาร ครู ครูพระ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความแตกต่างกัน หรือไม่ อย่างไร
4. สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นผู้บริหาร ครู ครูพระ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่ แตกต่างกัน มีความแตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
5. แนวทางการยกระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ครูพระ
2. เพื่อเปรียบเทียบ สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ครูพระ
3. เพื่อเปรียบเทียบ สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ครูพระ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน
4. เพื่อเปรียบเทียบ สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ครูพระ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่ จังหวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่แตกต่างกัน
5. เพื่อหาแนวทางการยกระดับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8

กรอบแนวคิดการวิจัย



ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
ประชากร ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบไปด้วย ผู้บริหาร ครู ครูพระ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ในปีการศึกษา 2560 จากโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 จำนวน 490

รูป/คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 43 คน ครูผู้สอน จำนวน 258 คน ครูพระ 189 รูป (กองการพุทธศาสนา-ศึกษา, สถิติบุคลากรทางการศึกษา, 2560, หน้า 22-23)

กลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยในครั้งนี้ ประกอบไปด้วย ผู้บริหาร ครู ครูพระ ในโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ในปีการศึกษา 2560 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จของ Krejcie & Morgan (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 43) จำนวน 217 รูป/คน ซึ่งเป็นผู้บริหาร จำนวน 40 คน ครู จำนวน 103 คน ครูพระจำนวน 74 รูป จาก 40 โรงเรียน การได้มาของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้การสุ่มแบบแบ่งชั้นแบบใช้สัดส่วน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพ ของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบรายการ (Check List) ประกอบด้วย สถานภาพ ขนาดของโรงเรียน เขตพื้นที่จังหวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่ ตอนที่ 2 สอบถาม สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามขอบข่ายภารกิจการบริหารงานวิชาการ

ผู้วิจัย นำแบบสอบถาม สภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติฯ ไปทดลองใช้กับ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จำนวน 5 แห่ง จำนวน 50 ชุด พบว่าด้านสภาพการบริหารงานวิชาการ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.643-0.895 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.965 ด้านปัญหาการบริหารงานวิชาการ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.756-0.939 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.980 ด้านประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ มีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.548-0.944 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.976

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ขอหนังสือจากสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร ถึงผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 เพื่อขอการร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม นำแบบสอบถามพร้อมหนังสือขออนุญาตให้เก็บข้อมูลไปขอความร่วมมือและคำแนะนำวิธีการรวบรวมข้อมูลให้ทราบ และขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8

4. สถิติที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ค่าเฉลี่ยร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบค่า t (t-test) แบบ Independent Samples การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One way ANOVA)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษา ระดับสภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 พบว่า

1.1 สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารครูผู้สอน ครูพระ โดยรวมอยู่ในระดับมากเมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก

1.2 ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารครูผู้สอน ครูพระ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารครูผู้สอน ครูพระ โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ที่มีสถานภาพการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน สรุปผลได้ดังนี้

2.1 สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารครูผู้สอนและครูพระที่สถานภาพการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.2 ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารครูผู้สอนและครูพระที่สถานภาพการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

2.3 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารครูผู้สอนและครูพระที่สถานภาพการดำรงตำแหน่งแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ของผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูพระ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน สภาพและประสิทธิผลไม่แตกต่างกัน ปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยโรงเรียนขนาดเล็กมีความเห็นมากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง

4. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ของผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูพระที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ตั้งโรงเรียนในจังหวัดแตกต่างกัน สภาพและปัญหา มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ประสิทธิผลไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

1. การวิเคราะห์ สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 สามารถแยกอภิปราย ได้ดังนี้

1.1 สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารครูผู้สอน ครูพระ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานเป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะต้องจัดศึกษาทางด้านปริยัติธรรมแผนกธรรม แผนกบาลี และแผนกสามัญศึกษาควบคู่กันไป ซึ่งผลสรุปที่ได้สอดคล้องกับพระมหาวรวิทย์ ภูเขมา. (2558: 1) ได้ศึกษาสภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่มีประสิทธิผล ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการพัฒนาระบบบริหารงานวิชาการมีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.2 ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารครูผู้สอน ครูพระ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา มีการดำเนินงานตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ และประชุมผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง และแก้ปัญหาเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ซึ่งผลสรุปที่ได้สอดคล้องกับ อิศรียา พิศยวรรณ (2556: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร และครู โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในเขตเทศบาลนครขอนแก่น โดยภาพรวมปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารครูผู้สอน ครูพระ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบุคลากรในโรงเรียนพระปริยัติธรรมมีการปฏิบัติงานตามขอบข่ายการบริหารงานวิชาการ ซึ่งผลสรุปที่ได้สอดคล้องกับพระมหาทองชัย จิรสีโล (สงวนเรื่อง) (2558: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย พบว่า ความคิดเห็นผู้บริหารและครูสอนที่มีต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา อยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบ สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการ โรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู ครูพระ ที่มีสถานภาพการดำรงตำแหน่ง แตกต่างกัน สามารถอภิปรายผลตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ดังนี้

2.1 สภาพ การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหาร ครู ครูพระ ที่มีสถานภาพการดำรงตำแหน่ง แตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะผู้บริหาร ครู ครูพระ ได้มีการอบรมให้มีความรู้ความเข้าใจในงานวิชาการร่วมกัน จึงมองเห็นสภาพการปฏิบัติงาน ในระดับเดียวกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของขวัญใจ แสงเจริญ (2560: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนหนองแขม (สหราษฎร์บูรณะ)

สำนักงานเขตหนองแขม สังกัดกรุงเทพมหานคร เมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวมผู้บริหารและ ครูมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

2.2 ปัญหา การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหาร ครู ครูพระ ที่มีสถานภาพการดำรงตำแหน่ง แตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานบริหารงานวิชาการรับรู้และเข้าใจในปัญหาของการดำเนินงานของการบริหารงานวิชาการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทศนีย์ ใจดี (2560: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็น ผู้บริหาร ครูผู้สอน และคณะกรรมการสถานศึกษา ไม่แตกต่างกัน

2.3 ประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหาร ครู ครูพระ ที่มีสถานภาพการดำรงตำแหน่ง แตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ ผู้บริหาร ครู ครูพระ เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานบริหารงานวิชาการ รับรู้และเข้าใจในผลการดำเนินงานของการบริหารงานวิชาการจึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ยินยอม สุขเกษม (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู โรงเรียน ในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบสภาพ ปัญหา และประสิทธิผล การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูพระ ที่ปฏิบัติงานในขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน สามารถอภิปรายแยกย่อยได้ ดังนี้

3.1 สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูพระ ที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหาร ครู ครูพระ เป็นผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานบริหารงานวิชาการ รับรู้และเข้าใจ และมีการดำเนินงานการบริหารงานวิชาการ ตามกรอบของการบริหารงานวิชาการจึงมีความคิดเห็นเกี่ยวกับ สภาพการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ เขมิกา ครุโสภา (2561: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาใน จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร รองผู้บริหารฝ่ายงานวิชาการ หรือหัวหน้างานบริหารวิชาการ และครูผู้สอนจำแนกตาม ขนาดโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร รองผู้บริหาร หัวหน้างานบริหารวิชาการและครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนโดยรวมไม่แตกต่างกัน

3.2 ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูพระ ที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยโรงเรียนขนาดเล็กมีความเห็นมากกว่าโรงเรียนขนาดกลาง ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสถานศึกษา ขนาดเล็ก มีบุคลากรน้อย กว่าสถานศึกษา ขนาดกลาง และต้องแบ่งหน้าที่ในการทำงานมากกว่าสถานศึกษา ขนาดกลาง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วันดี รัตนบุตร (2552: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา และเปรียบเทียบสภาพ ปัญหาการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามขนาดโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 1 ที่มีขนาดต่างกันพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยโรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหามากกว่าโรงเรียนขนาดอื่น ๆ

3.3 ประสิทธิภาพ การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูพระ ที่มีขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน การที่ผู้บริหาร ครู ครูพระ ที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่ในโรงเรียนขนาดเล็กและโรงเรียนขนาดกลางมีความคิดเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมไม่แตกต่างกัน อาจเกิดจาก โรงเรียนมีขนาดแตกต่างกันก็จริงแต่จำนวนนักเรียนในโรงเรียนทั้งสองขนาดไม่แตกต่างกันมาก ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ปัญญา พรหมบุตร (2552, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการและพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ลพบุรีเขต 2 ในปีการศึกษา 2552 โดยจำแนกตามขนาดโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน จำแนกตามขนาดโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

4. ผลการเปรียบเทียบระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ของผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูพระที่ปฏิบัติงานในเขตพื้นที่ตั้งโรงเรียนในจังหวัดแตกต่างกัน

4.1 สภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูพระ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่แตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา ในจังหวัดบึงกาฬมีน้อย คือ มีเพียง 3 แห่ง ในขณะที่จังหวัดสกลนคร อุดรธานี หนองคาย มีโรงเรียนพระปริยัติธรรมมากกว่า 3-7 แห่ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประวิทย์ อ่อนแก้ว (2549:บทคัดย่อ) ได้ศึกษา และเปรียบเทียบสภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในฝันสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหาร ครู และคณะกรรมการสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในอำเภอแตกต่างกัน โดนครวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูพระที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่แตกต่างกัน โดยรวมและรายด้าน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานการวิจัยที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนพระปริยัติธรรมในจังหวัดสกลนคร มีบุคลากรน้อยเมื่อเทียบกับ จำนวนนักเรียนที่มีอยู่ในแต่ละโรงเรียน และการ ประสานความร่วมมือกับกลุ่มโรงเรียนเครือข่ายมีไม่มากเท่าที่ควรจะเป็น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประวิทย์ อ่อนแก้ว (2549: บทคัดย่อ) ได้ศึกษา เปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2 ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหาร ครูและคณะกรรมการสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า เมื่อจำแนกตามที่ตั้งของสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในอำเภอแตกต่างกัน โดนครวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.3 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8 ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้สอน และครูพระ ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดที่โรงเรียนตั้งอยู่แตกต่างกัน โดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหาร ครู ครูพระ ได้รับรู้ และเป็นผู้ปฏิบัติงาน ผลการดำเนินงานวิชาการของสถานศึกษา ซึ่งเป็นไปตามกรอบการบริหารงานวิชาการ ใน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธารีรัตน์ กลยณีย์ (2556, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 3 ตามความคิดเห็นบุคลากรที่อยู่โรงเรียนที่ตั้งอยู่ในอำเภอแตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า มีความเห็นต่อประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 จากผลการวิจัยที่พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของ ผู้บริหาร ครู ครูพระ โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (4.05) คือการพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้ ควรมีการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้มีความเหมาะสมและเพียงพอ ต่อการศึกษาเรียนรู้ของผู้เรียน

1.2 ปัญหาการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของ ผู้บริหาร ครู ครูพระ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง แต่ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด (3.46) คือการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น ควรมีการพัฒนา โดยต้องอาศัยความร่วมมือกับองค์กรในชุมชนเพื่อช่วยกันระดมความคิดเห็นในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น และนำหลักสูตรท้องถิ่นมาใช้อย่างต่อเนื่อง

1.3 ประสิทธิภาพการบริหารงานวิชาการตามความคิดเห็นของ ผู้บริหาร ครู ครูพระ โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่ยังคงพบว่ามีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด (3.76) คือการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น ควรมีการพัฒนา โดยต้องอาศัยความร่วมมือกับองค์กรในชุมชนเพื่อช่วยกันระดมความคิดเห็นในการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษา และทำการวิจัยเชิงนโยบาย เกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8

2.2 ควรมีการศึกษา ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการบริหารงานวิชาการ ของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กลุ่มที่ 8

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.

กองพุทธศาสนศึกษา. (2560). *สถิติข้อมูลโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา*. เข้าถึงได้ จาก

http://deb.onab.go.th/index.php?option=com_content&view=section&layout=blog&id=132&Itemid=239

ขวัญใจ แสงเจริญ. (2560). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนวัดหนองแขม (สหราษฎร์บูรณะ) สำนักงานเขตหนองแขม สังกัดกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศิลปกร.

เขมิกา ครุโสภา. (2561). *สภาพ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาในจังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย เล่ม 1 (พิมพ์ครั้งที่ 5)*. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.

ประวิทย์ อ่อนแก้ว. (2549) *สภาพและปัญหาการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ปัญญา พรหมบุตร. (2552). *ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการกับพฤติกรรมความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 2*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. ลพบุรี: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ทัศนีย์ ใจดี. (2560). *สภาพ ปัญหา และประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดสกลนคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

ธารีรัตน์ กลยณีย์. (2556). *ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3*. วิทยานิพนธ์ ค.ม.สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

พระมหาทรงชัย จิรสีโล. (2558). *การบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา กรุงเทพฯ*. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. พระนครศรีอยุธยา: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

พระมหาพรวิทย์ ภูเขมา. (2558). *การพัฒนากระบวนการบริหารงานวิชาการโรงเรียนพระปริยัติธรรมที่มีประสิทธิผล*. วิทยานิพนธ์ ปธ.ด. ร้อยเอ็ด: มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.

- ยีนยอม สุขเกษม. (2553). *สภาพ ปัญหาและประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนในฝัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. นครพนม: มหาวิทยาลัยนครพนม.
- วันดี รัตนบุตร. (2552) *สภาพ ปัญหาการบริหารงานวิชาการของข้าราชการครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปทุมธานีเขต 1*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- อิศรียา พยัคฆวรรณ. (2556). *การบริหารงานวิชาการของโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในเขตเทศบาลนครขอนแก่น*. วิทยานิพนธ์ พธ.ม. ขอนแก่น: มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย